

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

שיחות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

י"ב תמוז, ה'תשכ"ח

חלק ד – יו"ל לשי"פ פינחס, כ"א תמוז, ה'תשע"ג

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושלוש לבריאה

מאתיים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ פינחס, כ"א תמוז הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק רביעי מהתוועדות י"ב תמוז ה'תשכ"ח, הנחה בלתי מוגה (חלקים א-ג י"ל לש"פ קרח, ש"פ חוקת וש"פ בלק).

*

בתור הוספה — שלשה מכתבים (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש", שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום השלישי, טוב תמוז יהפך תיכף ליו"ט, ה'תשע"ג
מאתיים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2013 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

E-mail: info@lahak.org • Internet: <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5773 • 2013

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
Tel. (718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חדוה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חדוה בת לאה רייזל

מז. בין הנסים הקשורים עם פרשת המאסר והגאולה,

— כמדובר כמ"פ¹⁷⁴ שהיו נסים גם בפעולות שקדמו למאסר, בנוגע לכללות העבודה שניהל בעל הגאולה במשך כו"כ שנים, שהרי לאחריו כל עניני הזהירות כו', ידעו מזה לא רק בחצר המלוכה, אלא אפילו מחוץ להחצר, ואעפ"כ לא הפריעו, שזהו נס גלוי בפועל, ועאכו"כ בנוגע לכללות ענין הגאולה שהי' נס גלוי בפועל —

ישנו דבר פלא בנוגע להמאסר גופא, אשר, מבלי הבט על הפס"ד דהיפך החיים, הנה בכל הענינים, מתחילה ועד סוף, הי' בכל ענין נס גלוי.

מח. ובהקדמה:

בדרך כלל, הנה כאשר ישנו חשש על מישהו ורוצים להושיבו במאסר, מבטיחים לכל לראש שלא יוכל לדבר עם אנשים אחרים, ללא שמירה, כדי שלא יוכל למסור הוראות למי שהוא להחביא דברים, לברוח וכיו"ב. — זהו דבר הפשוט שמבין אפילו ילד קטן, ועאכו"כ אלו שענינם הוא לעסוק בכגון-דא.

וכך הי' צ"ל בנוגע למאסר זה — שכאשר שלחו לערוך חיפוש, לאחרי שהוחלט מלכתחילה שמבלי הבט על מה שימצאו בהחיפוש, חייבים להביא אותו ולהושיבו המאסר (כפי שידעו אלו שבאו, ועאכו"כ העומדים בראשם), הרי מעצמו מובן, שלכל לראש היו צריכים להבטיח שלא תהי' אפשרות שיוכל לדבר בחשאי עם מישהו מבני הבית, ללא שמירה.

ומה הי' בפועל? — הנה ללא כל השתדלות, לא זו בלבד שהתירו, אלא הם בעצמם ביקשו מבעל המאסר והגאולה שילך עם אמו לחדרה, ואף אחד לא יפריע להם שם, ויוכל לדבר עמה, ובלשונם: להרגיע את רוחה¹⁷⁵.

זהו דבר שאינו מובן כלל: היכן יש לזה מקום בדרך הטבע?!

ולפלא, שרובם של לומדי הרשימות, אינם תופסים מה נרשם כאן!...

זאת ועוד:

גוסף לכך שכללות המצב הי' חמור ביותר — הנה בין אלו שבאו לאסרו הי' מעורב גם יהודי, שהוא בעל-בחירה, ובכואה דכבואה אית לי¹⁷⁶, שלכן קשה יותר להתמודד ("זיך איינקערן") עמו.

וכפי שמצינו¹⁷⁷ בנוגע ליוסף הצדיק, שעצם העובדה שהשליכו

(176) יבמות קכב, א. וש"נ. וראה לקו"ת

(174

תצא לו, ג ואילך. ובכ"מ.

(175) לקו"ד ח"ד תרטו, ב. סה"ש תרפ"ז

(177) ראה זח"א קפה, סע"א ואילך.

ע' 184.

אוה"ח וישב לז, כא.

אותו לבור ש"נחשים ועקרבים יש בו"¹⁷⁸, לא הי' חמור כ"כ — למרות דברי הגמרא במסכת יבמות¹⁷⁹ (בנוגע לדינא) אודות גודל הסכנה שבנחש ועקרב — כמו ההתמודדות עם בעלי בחירה...

וכן הוא בנדו"ד:

העובדה ש"הדבר אשר ישים אלקים בפי אותו אדבר"¹⁵⁴, בנוגע לבלעם — אינה דבר פלא, כיוון שמדובר אודות מי שאינו בעל בחירה; אבל כאן הי' מדובר אודות יהודי, והוא אמר, שמבקש שיכנסו לחדר מיוחד, ללא אף אחד, ושם יוכל לדבר בחפשויות וכו' וכו'. וכך הוה — שבעל המאסר והגאולה ניצל את ההזדמנות שהיתה אז ליתן כו"כ הוראות וכו', כפי שנדפס ברשימת המאסר, ועוד יותר מזה שלא נדפס.

מט. ובהנוגע לעניננו:

כאשר כל אחד מתבונן בחייו, רואה שישנם ניסים בכל ענין וענין. וכדברי הגמרא במסכת נדה¹⁸⁰: "מאי דכתיב¹⁸¹ עושה נפלאות לבדו .. אפילו בעל הנס אינו מכיר בנסו".

אלא, שכאשר מדובר אודות נשיא בישראל, הרי הוא כותב ומדפיס את הדברים, וכך יכול כל אחד לקרוא ולהסביר לשני, שיראה, שזהו נס גלוי שלמעלה מדרך הטבע לגמרי, למטה מעשרה טפחים; אבל לאו כל אחד ואחד זוכה לנס גלוי, וכאמור, ש"אפי' בעל הנס אינו מכיר בנסו", ואעפ"כ, כאשר יתבונן ויסתכל מסביבו כו', יראה שהוא מסובב בנסים.

והנפק"מ מזה בנוגע לפועל:

כאשר יהודי עושה חשבון בדרך הטבע — להיותו בעל חשבון, וע"פ תורה יש לעשות חשבון — ומגיע למסקנא שאינו צריך להתעסק בהפצת התורה והיהדות באופן של מס"נ, בגלל שע"פ טבע לא יתכן שיצליח באופן כך וכך, ולא יתכן שיצליח בדיבורו עם אנשים מסויימים בתוקף וכו' — אזי אומרים לו, שכל החשבונות אין להם תפיסת מקום ("איז ניט אויסגעהאלטן") בנוגע לבנ"י, כי, ע"פ חשבון, הרי הן הן גבורותיו הן הן נפלאותיו; כל ההנהגה עם בנ"י אין לה מקום בחשבון בדרך הטבע! ולא רק ההנהגה עם הכלל, אלא גם עם הפרט — כידוע פתגם אדמו"ר מהר"ש¹⁸², שענין הפרנסה עכשיו הוא בדוגמת ירידת ה"מן" במדבר, כיון

178 שבת כב, רע"א. וש"נ. הובא בפרש"י

181 תהלים עב, יח.

עה"ת שם, כד. 182 ראה אג"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"א

179 שם.

ע' קלט. לקר"ש חט"ז ע' 178 הערה 38.

180 לא, א.

וש"נ.

שאינן לזה מקום בדרך הטבע... ואינן זה אלא שהעלם והסתר העולם פועל "כיסוי" כלשהו ("עפעפּע אַ צודעק"), כדי שהיצה"ר יוכל "להרעיש" ולומר שזהו בדרך הטבע — "כחי ועוצם ידי"¹⁸³; אבל, בהתבוננות קלה ביותר, תופסים מיד, שזהו "לחם מן השמים"⁹, כיון שאינן לזה מקום בדרך הטבע. וכיון שכללות ענין החשבון אינו מכוון — הרי בודאי שאינן מקום לערוך חשבון "על חשבוננו" של הזולת, שלכן לא ידבר עמו אודות ענינים של יהדות, חינוך הבנים והבנות וכיו"ב. — בנוגע לעצמו, מהיכי תיתי; אבל היתכן למנוע ענין שנוגע ליהדות ולהנהגה ע"פ תומ"צ אצל כו"כ מ"שאל? !

ג. וכמדובר כמ"פ — אין זה ענין ששייך דוקא ליחיד סגולה או מנהיגים בעדתם;

נמצאים אנו בזמן שלכל אחד יש "ברייטיטיט" להביע דעה לכל העולם כולו... ונוסף לכך, עזר השי"ת שהעיתונים מדפיסים מכתבי הקוראים, ששם יכול כל הרוצה — אם רק יש לו סבלנות — לכתוב כל העולה על רוחו, ואם יש לו "קשרים" עם ה"בכור-הזעזער" וכיו"ב, אזי מובטח לו שהמכתב שלו יודפס בעיתון, אע"פ שבו מביע חוות-דעת בנוגע להנהגת העולם כולו. אלא, שבענין זה לא יפעל מאומה, ואינן כאן אלא ביטול זמנו, וביטול תלמוד תורה שלו; משא"כ בנוגע לפעולה בד' אמות שלו, עם "עניי עירך", כנ"ל בארוכה.

וכיון ש"ואהבת לרעך כמוך"¹⁴³ הוא מצוה מן התורה, הרי זה ככל ציווי התורה שיש בהם ב' פירושים: מלשון ציווי, וגם מלשון הבטחה (כפי שמביא רבינו הזקן בכ"מ¹⁸⁴, מדברי הרמ"ע מפאנו¹⁸⁵), והיינו, שכאשר יקיים את הציווי אזי מובטח לו שיקויים הדבר.

וכפי שרואים בפועל — "מעשה רב"¹⁸⁶ — שכל אלו שעשו זאת, ולא התעייפו ועשו זאת פעם שני' ושלישית, הצליחו בזה, אם בשעת מעשה, או תוך כדי דיבור, או באותו היום, או בקירוב זמן.

נא. ויה"ר שכל הלימודים הנ"ל שלמדים מההנהגה עם בעל השמחה והגאולה, יהיו באופן של "זריעה",

— שהרי כל אחד מישראל נקרא בשם "ארץ חפץ"¹⁸⁷, שהזריעה בו פועלת צמיחה של פירי פירות כמה פעמים ככה,

183 עקב ח, יז.
 184 ראה תו"א ס"פ תשא (פו, ג). לקו"ת
 185 ובכ"מ.
 186 מעשה רב.
 187 מלאכי ג, יב. וראה כתר שם טוב בהוספות סני"ז. וש"נ (נעתק ב"היום יום" יז אייר).
 188 ראה עש"מ מאמר חקו"ד ח"א פ"כ. אייר.
 ח"ד פ"י.

וכן הוא בנוגע לכל לימודים אלו, וכן בנוגע לשאר הענינים שאודותם כותב ברשימת המאסר, ובמאמרי הגאולה, ובכל הרשימות הקשורים עם ענינים אלו —

שיפעלו פעולתם בהפצת היהדות, בלימוד התורה, הנגלה והפנימית, ובקיום המצוות, ובהידור, אצל כל אחד ואחת לפי ענינם, ועוד יותר מזה, ויעשו זאת מתוך שמחה וטוב לבב, ובאופן דמוסיף ואור ואור, עדי קיום היעוד¹⁸⁸ "לילה כיום יאיר", בקרוב ממש.

* * *

נב. בהמשך להמדובר לעיל (ס"ל ואילך) אודות אלו שהתעסקו בענין מסויים במקום להתעסק בענינים שבהם היו צריכים לעסוק, ישנם כו"כ (מאלה שיכולים לחשוב שדובר אודותם) שאכן התעסקו גם בענינים שבהם צריכים לעסוק, אלא, שעשו זאת ללא פירסום, ואפילו אלו שהתעסקותם בענינים אלו היתה בפירסום, הי' הפירסום שלא בערך לגבי הפירסום של אותם ענינים שהיו צריכים להיות באופן סתום.

ובכל אופן, אע"פ שכוונתם רצוי' (כלשון הכוזרי¹⁸⁹), הרי עדיין חסר בענין המעשה, בגלל העדר הפירסום באופן הראוי.

והעיקר — כפי שסיפר בעל השמחה¹⁹⁰, ששאל פעם אצל מישהו מדוע מתנהג באופן כך וכך, וכאשר הלה השיב שעושה זאת באופן המותר, אמר לו: מי שפוגש אותך ברחוב, אינו יודע שאתה עושה זאת באופן המותר (ומה גם שהוא לא "למדן" לידע שיש בזה אופן המותר), ובמילא, בראותו בן-תורה שמתנהג באופן כזה, מתקבל אצלו בפשטות שמותר לעשות כן, ללא הגבלות.

וזהו הטעם שצריך ליזהר בכל הענינים שיש בהם משום מראית עין, ולדוגמא: השותה חלב שקדים קודם שעברו שש שעות מאכילת בשר, צריך להניח שקדים על השולחן, כדי שידעו שזהו חלב שקדים¹⁹¹. כלומר: לא די בכך שהשותה עצמו יודע שזהו חלב שקדים, ולא די בכך שכל הרואים יודעים שהוא בחזקת כשרות, ומראהו כיהודי ירא-שמים בכל הפרטים — כל זה אינו מספיק, אלא יש צורך שיהיו השקדים מונחים על השולחן לעין כל.

ועל זה באה הוספה — ש"כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית

לבני ישראל פכ"ח הערה שכה (בסופה).

וראה גם אג"ק שלו ח"ו ס"ע פו.

(191) רמ"א יו"ד ספ"ז ס"ג.

188) תהלים קלט, יב.

189) מאמר ראשון בתחלתו.

190) ח"י אלול תש"ב — נעתק בזכרון

העין, אפילו בחדרי חדרים אסור¹⁹², והיינו, שגם בנוגע לעצמו צריכה להיות ההבהרה שיהיו שקדים מונחים על השולחן.

ועאכ"כ במדינה זו שהיא לקוי' בענינים של פרסומת (כדלקמן), הרי בודאי שכל עניני טוב וקדושה צריכים להיות באופן של פירסום.

נג. ובהקדמה:

כשדיברתי פעם עם מישהו ע"ד הצורך בפירסום עניני קדושה, ורגז עלי — אמרתי לו: אינך צריך להחזיק את עצמך גדול יותר מאברהם אבינו... מסופר בפרשת לך לך¹⁹³: "ויהי כאשר הקריב אברם לבוא מצרימה ויאמר אל שרי אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את". שואלים כל המפרשים: מה פירוש "הנה נא ידעתי" — מאורע זה הי' בהיות אברהם בן שבעים-שמונים שנה, עשיריות שנים לאחרי חתונתם, ולפתע נזכר: "הנה נא ידעתי"?...!

ומה גם שישנו דין ש"אסור שיקדש את האשה עד שיראנה"¹⁹⁴, ובודאי קיים אברהם אבינו דין זה, שהרי קיים את כל התורה כולה¹⁹⁵, אפילו עירובי תבשילין¹⁹⁶.

והתירוץ על זה — ש"לא הכיר בה מתוך צניעות שביניהם"¹⁹⁷:

בודאי קיים אברהם אבינו את הדין ש"אסור שיקדש את האשה עד שיראנה", וידע שהיא אשה יפת מראה, אבל, מצד הצדקות שלו ומעלת עבודתו, כדאיתא במדרש¹⁹⁸ ש"האבות הן הן המרכבה" (ועד"ז בנוגע לשרה), לא הי' בראי' זו אלא כדי להסיר את האיסור לקדש אשה קודם שיראנה, ומלבד זה לא הי' ענין נוסף בראי' זו; אבל שראי' זו תפעל משהו בנוגע ליריעה — "הנה נא ידעתי" — לא עלה הדבר על דעתו; דבר זה לא הי' בעולמו! ובמילא לא עלה על דעתו שענין זה יכול לעורר אצל מישהו תאוה וחשק כו'.

[וע"ד המבואר במפרשים¹⁹⁹ בנוגע למעמד ומצב ד"לא יתבוששו"²⁰⁰ שהי' קודם החטא, שאז הי' ענין המשגל רק מצד המצוה, כמו הנחת תפילין, כך, שכשם שלא שייך להתבייש בהנחת תפילין, כך לא היתה בושה בענין זה; ורק כאשר "ותפקחנה עיני שניהם"²⁰¹, אזי נעשה ענין התאוה שבדבר].

192 שבת סד, סע"ב. וש"נ.

193 יב, יא.

194 קידושין מא, א.

195 שם פב, א. וש"נ.

196 יומא כה, ב.

197 פרש"י עה"פ (ממדרש אגדה).

198 ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו.

199 ראה בחיי — הובא בס' החקירה

להצ"צ סו, א. וראה גם תו"מ חל"ב ס"ע 391

ואילך. וש"נ.

200 בראשית ב, כה.

201 שם ג, ז.

אך עפ"ז נשאלת השאלה לאידך גיסא: כיון שהענין ד"אשה יפת מראה את" לא ה' אצל אברהם באופן של "ידעתי" — מה קרה לפתע ש"הנה נא ידעתי"?!

ומבואר בזה בספרי מוסר²⁰²:

מצינו²⁰³ ש"יש ארץ מגדלת גבורים ויש ארץ מגדלת חלשים" (כמובא גם בפירושו רש"י בפ' שלח²⁰⁴), ויש שמגדלת שטופים בזמה, כמו "אבל השטים", ועד"ז בנוגע למצרים²⁰⁵ — כמפורש בחומש²⁰⁶ שהיתה "ערות הארץ".

וכיון שהי' זה טבע המדינה, הנה כל מי שרק התקרב להיכנס לגבולה של ארץ מצרים, לד' אמות של מדינה זו, הרי זה פעל עליו איזה רושם. ושינוי זה פעל אפילו אצל צדיק כמו אברהם — שכאשר הקריב לבוא מצרימה, נעשה אצלו הענין ד"אשה יפת מראה את" באופן של "ידעתי", ולכן הוצרך לחפש עצות כו'.
ובנוגע לעניננו:

הענין המיוחד שבו לקוי' מדינה זו הוא: ענין הפרסומת²⁰⁷. — כיון שישנה תשובת הרשב"א¹⁶³ ש"מצוה לפרסם עושי מצוה", חייבים לקיים זאת בהידור, בתופים ובמחולות, ועד — בשבע חופות (כדברי הגמרא במסכת ב"ב²⁰⁸), כדי שהפירסום יהי' בתכלית ההידור.

— אמרתי פעם: גם כאשר מישהו מתענה במשך יום שלם, הרי זה יכול להיות באופן ד"שלא לשמה", אבל זהו חשש רחוק; אבל כאשר מישהו שותה יין ישן ואוכל בשר שמן בשבת, הרי זה אמנם פס"ד ברמב"ם²⁰⁹, אבל אעפ"כ, החשש שזהו "שלא לשמה" הוא הרבה יותר מאשר בנוגע למי שמתענה בשבעה עשר בתמוז מן הבוקר עד הערב!

וכמו"כ בנוגע למנהגי המדינה בענינים כאלו שבהם יש מקום לחשש אם זהו לשמה או שלא לשמה — שיש (ונקל יותר) לדון לזכות ולומר שזהו "לשמה",

ובכל אופן, ענין הפרסומת שבמדינה זו הוא דבר המדבק ("שטעקט"ן אָן") ופועל אפילו על מי שמצד עצמו לא ה' זקוק לכך, ע"ד האמור לעיל ממ"ש בספרי מוסר אודות אברהם בשעה שהתקרב לגבול מצרים.

202 ראה מאור עינים ס"פ שמות (ד"ה וזהו רבות מחשבות).

206 מקץ מב, ט. שם, יב. וראה קה"ר פ"א, ד.

203 ראה תנחומא פרשתנו (בלק) יז.

204 יג, יח.

205 ראה גם תו"מ חיי"ג ס"ע 246. וש"נ.

207 ראה פרש"י לך לך שם, יט. ועוד.

208 עה, א.

209 הלי' שבת פ"ל ה"ז.

נד. ולכן:

בשעה שיש פירסומת הכי גדולה מהפעולות והאסיפות הנ"ל, שענינם לא הי' לעורר את הנאספים על ענין של תורה ומצוותי, אלא דיבורים אודות ענינים השייכים ל"תיקון כלל ישראל"...

— שזהו אמנם דבר גדול ביותר ודבר חשוב ביותר, אבל זהו דבר שרחוק יותר ממעשה בפועל, ורחוק יותר מהחובה שלו, "מצוה שבגופו", בתור יהודי שיש לו השפעה, בד' אמותיו, בביתו ובמשפחתו, או בעירו ובמדינתו —

ואילו שאר הפעולות שעשה, בשמחה ובטוב לבב, שהשתדל חיזק ועודד וכו' בנוגע לחינוך הבנים והבנות וכיו"ב, נעשו (אמנם מתוך פירסום, אבל) בפירסום קטן, ובמילא, לא גרמו לכך ש"ממנו יראו וכן יעשו" בכל ה"שטרעם" כמו בנוגע לענין הנ"ל — הרי המסקנא מזה היא:

כיון שהאפשרות ש"ממנו יראו וכן יעשו" קיימת גם עתה בתוקף ובשלמות, ואדרבה, ניתוסף יותר ביכולת ההשפעה שלו ע"י הפירסומת שהיתה בזמן האחרון — הרי ע"י פעולותיו מכאן ולהבא יש ביכלתו לשנות גם את העבר, שיהי' כולו עד הצד הטוב — עי"ז שינצל את השפעתו במילואה עבור הענין של הפצת היהדות, התורה ומצוותי' כפשוטם, למטה מעשרה טפחים, החל מהענינים העיקריים ואח"כ גם שאר הענינים,

וכאמור לעיל (ס'): טהרת המשפחה, כשרות, חינוך הבנים והבנות על טהרת הקודש, שמירת שבת וכו', ככל הראשי-תיבות הנ"ל, ובתוספת עוד ראשי-תיבות שישנם בכמה ספרים,

ועד שמצינו, שבתיבה הראשונה שבתורה — "בראשית" — מרומזים בראשי-תיבות כל תרי"ג המצוות וגם שבע המצוות שמדרבנן (כפי שנדפס ספר שלם על ענין זה²¹⁰).

וכאשר ינצל את השפעתו בכל התוקף ובמילואה עבור הפצת היהדות — הרי, כמדובר לעיל (ס"ו), יש בכחו של החכם לשנות את העבר, לעקור את הדבר מעיקרו ולעשותו דבר טוב,

ועד"ז בענין התשובה, שיש בכחו של כל אחד מישראל לשנות את העבר שלו, באופן ש"נעשו לו זכיות"²⁸, ועד ש"נעשו לו זכיות" (ללא כ"ף הדמיון) ממש,

ובודאי יעשה זאת מתוך שמחה וטוב לבב.

נה. (וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א):

(210) ספר מפענח נעלמות (על תרי"ג מצוות, הנרמזים בתיבת בראשית), לובלין תרנ"ז.

כיון שאיתא בשו"ע²¹¹ שהפוגע בחבירו צריך לבקש ממנו מחילה — הנני מבקש מחילה מכל אחד מהנ"ל, הן אם לא היתה לי כוונה, הן אם היתה לי כוונה, והן אם מישהו אחר חשב שהיתה לי כוונה... וכיון שישנו דין נוסף בשו"ע²¹², שכאשר חבירו אינו מוחל, צריך לבקש ממנו ג' פעמים — הנני מבקש מחילה פעם שני' ופעם שלישית, וכיון שצריך להיות הידור מצוה — הנני מבקש מחילה פעם רביעית. ו"שלום על ישראל" (כפי שטען האורח הנ"ל), למטה מעשרה טפחים.

* * *

נו. נהוג מידי שנה בשנה²¹³ שבימי הגאולה י"ב-י"ג תמוז עורכים מגבית עבור בתי-חינוך הנקראים על שמו של בעל הגאולה, שנמצאים בכו"כ מדינות, החל מארץ הקודש, ובכל קצוי תבל. וכנהוג בענינים כגון אלו — בודאי יתן כל אחד כנדבת לבו הטהורה, וגם, אלו שרוצים, יציין כל אחד שמו ושם אמו (באותו פיתקא או בפיתקא בפני עצמה), כדי להזכירם על הציון של בעל ההילולא, בעל השמחה והגאולה, שבודאי גם מכאן ולהבא עומד במרום ומשמש ("מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש"²¹⁴), ומעורר רחמים על צאן מרעיתו, "כל אשר בשם ישראל יכונה"³⁵, להמשיך להם ברכת ה', בבני חיי ומזונא רויחי,

שאז יוכלו בני"י ללמוד תורה ולקיים מצוות מתוך שמחה וטוב לבב, ובאופן דמוסיף והולך ואור.

* * *

נז. בהמשך להאמור לעיל (סנ"ג) ש"יש ארץ מגדלת וכו'" — ישנה בכל "ארץ" מציאותם של בני"י שעל ידם נעשה קיום המציאות של הארץ (כמו שהוא בכללות העולם שמציאותו היא "בשביל ישראל"²¹⁵), שע"י תורתם ועבודתם וכל עניניהם נמשכים על הענינים הדרושים למקום זה, כמבואר בכ"מ בארוכה²¹⁶.

ומזה מובן, שאותם יהודים שנמצאים בהמקום שבו היתה התחלת הגאולה, שבגללה נערכים חגיגות והתועדויות י"ב-י"ג תמוז בכל העולם כולו — הרי הם נוטלים חלק בראש, בנוגע לכל מקום שבו צריכה להיות פתיחת "שערי אורה", "שערי ברכה" ו"שערי גאולה" לכל אחד ואחת

(211) ראה שו"ע אדה"ז אר"ח רסתר"ו. (214) סוטה יג, סע"ב.
 וש"נ. (215) פרש"י ומב"ן ר"פ בראשית. ובכ"מ.
 (212) ראה שם ס"ב. וש"נ. (216) ראה חגיגה יג, ב. מכילתא בשלח יד, ה. זח"ב ו, א. תר"ח לך לך צב, א.
 (213) ראה גם שיחת

בכל עניינו, הן הגשמיים והן הרוחניים — שיומשך "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"²¹⁷, בכל המצטרך להם, בני חיי ומזוני רוויחא, בטוב הנראה והנגלה,

ולכל לראש — בנוגע לגידול ילדיהם לתורה ולחופה ולמעשים טובים, ע"י חינוך על טהרת הקודש, ומתוך הרחבה.

ובקרוב ממש יוציאם השי"ת מן המיצר אל המרחב כפשוטו, ו"מן המיצר אל המרחב" עם כל הפירושים, בכל העולמות, כפירוש רבינו הזקן בזה²¹⁸, כמשנ"ת בארוכה²¹⁹,

למטה מעשרה טפחים, בטוב הנראה והנגלה, ובעגלא דידן.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לנגן הניגון "הושיעה את עמך".]

* * *

גח. דובר כבר כמ"פ²²⁰ אודות היהודים הנ"ל, ש"הנצנים נראו בארץ"²²¹ — באי-כחם, שנשלחו בתור שלוחים "לתור את הארץ"²²²,

— אבל לא כמו אותם תיירים (שאודותם מדובר בכתוב) ח"ו, אלא כמבואר במדרשי חז"ל²²³ ש"ויתורו" הוא מלשון יתרון, כמ"ש²²⁴ "יתרון ארץ בכל היא", שזו היתה כוונת משה רבינו שהם יוסיפו יתרון בארץ — וכבר התחילו לעשות זאת, וממשיכים בזה, ומסתמא ימשיכו גם הלאה כהנה וכהנה,

ויה"ר שיעלה הדבר בידם בנקל יותר ובהצלחה רבה יותר,

ומתוך שמחה וטוב לבב יפתחו את פתחי ארץ הקדושה לרווחה ולרחבה לכל עניני קדושה וטהרה,

ולכל לראש — שיקויים מ"ש²²⁵ "פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים", והיינו, שכל אלו שהם במעמד ומצב ד"גוי צדיק שומר אמונים" להקב"ה, וכדאיתא בזהר ובמדרש²²⁶: "אני ישנה בגלותא", אבל "לבי ער לקוב"ה", ע"י שמירת האמונה, שהיא אצלם בשלימותה ובתקפה וכו' — יקויים אצלם הענין ד"פתחו שערים" של המדינה ההיא, שיצאו משם "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"¹⁰⁸, "לא תשאר פרסה"¹⁰⁹, וכן "פתחו שערים" שצריכים לקלוט אותם,

(217) נוסח ברכה הג' דברהמ"ז.	(222) לשון הכתוב — שלח יד, לו.
(218) סה"ש תרצ"ט ע' 315.	(223) קה"ר פ"א, ז. וראה תו"מ חל"א ע'
(219) ראה גם תו"מ חכ"ד ע' 254 ואילך.	60 ואילך. וש"נ.
וש"נ.	(224) קהלת ה, ח.
(220) ראה גם	(225) ישע"י כו, ב.
(221) שה"ש ב, יב.	(226) זח"ג צה, א. שהש"ר פ"ה, ב (א). ועוד.

וכל זה — באופן של טוב וחסד הנגלה והנראה, טוב וחסד ורחמים, בקרוב ממש, ובשמחה ובטוב לבב.

* * *

נט. נהוג בכל פעם ופעם להדגיש במיוחד את מעלת נשי ישראל, ע"ד שמצינו במתן-תורה: "כה תאמר לבני יעקב — אלו הנשים", "ותגיד לבית ישראל — אלו האנשים"²²⁷, היינו, שמדגישים תחילה ובמיוחד את נשי ישראל.

וישנה כבר אריכות הדברים בזה בהאמור לעיל (סל"ג), שאפילו האורח שהגיע מעבר לים הדגיש לכל לראש את ענין חינוך הבנות. וכמדובר לעיל, שכל מה שנעשה בענין זה הוא "כלא", שלא בערך, לגבי מה שהיו צריכים לפעול.

ואע"פ שאסור להקטין את הערך של כל פעולה שיהודי פועל בענין של תורה ומצוותי, וכדברי רבינו הזקן²²⁸: "יחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד", והיינו, שכל פעולה איזו שתהי', עאכו"כ בענין החינוך אפילו של ילד יהודי אחד, שיש מזה פירות ופירי-פירות עד סוף כל העולם, כיון שהחינוך שלו משפיע אח"כ על חיי המשפחה שלו ועל חינוך הבנים ובנות שלו, וכן הלאה, עד סוף כל הדורות, עד סוף כל העולם, ועאכו"כ כשמדובר אודות חינוך של כו"כ מבנות ישראל — הרי אסור שזה יחליש את המרץ הנדרש להצלת נפש אחת מישראל, מאלו שעדיין לא ניצלו והגיעו לד' אמות של חינוך על טהרת הקודש, ועאכו"כ כשמדובר לא רק אודות נפש אחת, אלא אודות כו"כ נפשות.

זאת ועוד:

כמדובר כמ"פ, הנה בדורנו זה, ובפרט במדינה זו, ישנם ריבוי תפקידים וענינים ש"בבית הישן" (כפי שאומרים כאן: "אין דער אַלטער היים") היו נתונים בידי הבעל והאב, ואילו כאן נעשים הם ע"י האשה והאם (כמו "לעידים אָקזילעריס"), כך, שזהו ענין שניתן למלכות הנשים. וכיון שכן, הרי האחריות שלהן גדולה פי כמה, וגם הזכות גדולה פי כמה, והעיקר — שהסיוע שנותנים להן מלמעלה הוא שלא בערך מכמו שהי' בעבר.

ולכן, הנה גם הענין של חינוך הבנות והנשים יש לו חשיבות מיוחדת בפרט בדורנו זה ובמדינה זו.

וכיון שיש לו חשיבות מיוחדת — ישנה גם נתינת-כח מלמעלה

(228) תניא פכ"ה (לב, א).

(227) יתרו יט, ג ובמכילתא ופרש"י.

במיוחד, שהרי "אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו"²²⁹, ו"איני מבקש כו' אלא לפי כחן"²³⁰.

ולכן, כאשר רק ירצו — יעסקו בכך, ויראו פירות שלא בערך, ועד כלשון הידוע²³¹: "יגעת ומצאת" — לא רק לפי אופן היגיעה, אלא גם באופן של "מציאה" ש"באה בהיסח הדעת"²³², שלא לפי ערך היגיעה שהשקיעו בזה.

ויה"ר שכל אחת מהן תהי' גם "טופח על מנת להטפוח"²³³ — להשפיע על כל הנשים שנמצאות תחת השפעתה, שממנה תראינה וכן תעשינה, ובאופן דמוסיף והולך ואור, ובודאי יהי' זה בהצלחה רבה.

* * *

ס. על יסוד המדובר כבר בהתוועדות קודמת²³⁴, שכאשר רואים עכשיו, בדור הזה, שבין כל הסימנים של "עקבתא דמשיחא" נתקיים גם הענין ד"נערים פני זקנים ילבינו", "בת קמה באמה כלה בחמותה"²³⁵ — צריכים לנצל זאת בצד הקדושה.

וכאמור לעיל: אלו שיש להם הורים דתיים — יהיו הילדים דתיים יותר מהוריהם, ואלו שאצל הוריהם צריך עדיין להתוסף בעניני לימוד התורה וקיום מצוותי' — יפעלו זאת הילדים עליהם, ולכל לראש ע"י הוראת "דוגמא חי" כיצד צריך יהודי להתנהג בחיי יום-יום, בלימוד התורה בשופי וקיום המצוות בהידור.

וכאשר יעשו זאת מתוך שמחה וטוב לבב — הרי זה יפרוץ²³⁶ את כל המדידות והגבלות שחלק מההורים רוצים להטיל על ילדיהם בענין היהדות ותורה ומצוותי', באופן של כבוד, ובדרכי נועם ובדרכי שלום, וסוכ"ס תנצח האמת — שלא זו בלבד שההורים יהיו מרוצים, אלא הם יודו לילדים על זה שהראו להם את הדרך ועזרו להם לילך "מחיל אל חיל"²³⁷ בתורה ומצוותי'.

ובהתאם לזה, יש ענין בכך שכל הילדים הנמצאים כאן — וכל אשר בשם "ילד" יכונה, מגיל שלש שנים עד גיל תשעים ושלש שנים — יאמרו "לחיים", ויוליכו את כלל ישראל — מתוך הנהגה ע"פ תורה ומצוותי' — לקראת משיח צדקנו, בקרוב ממש.

(234

(229 ע"ז ג, סע"א.

(235 סוטה בסופה.

(230 תנחומא נשא יא. במדב"ר פי"ב, ג.

(236 ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.

(231 מגילה ו, ריש ע"ב.

ועוד.

(232 סנהדרין צז, א.

(237 תהלים פד, ח. וראה ברכות ומו"ק

(233 לשון חז"ל — ברכות כה, ריש ע"ב.

בסופן.

ועוד.

הוספה

ב"ה, י"ח תמוז, ה'תשל"ז
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלוש!

קבלתי מכתבה מז' תמוז, נוסף על פ"ש, על ידי הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצרכי צבור ר' אורי נתן נטע שי' ברכה.

ולכל לראש רצוני להגיב על ביטוי במכתבה שהיא בודדה וכו', על פי מה ששמענו תכופות מכ"ק מו"ח אדמו"ר (שימים אלו – י"ב י"ג תמוז – מלאו חמשים שנה לגאולתו ממאסרו, ממלחמתו נגד המשטר הרודני והעויין להחזקת והפצת היהדות במדינה ההיא, שבודאי יודעת פרשת חג הגאולה הזה) שיהודי איננו בודד לעולם, כיון שה' משגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית, אפילו בנוגע לפרטי פרטים של חייו. ובאם מוצא האדם את עצמו במצב מיוחד או תנאים מיוחדים – מיוחדים לא לצד הטוב הנראה והנגלה, או כפי שהיא קוראת לזה "בדידות" – הרי "טבע הטוב להיטיב", ובודאי שניתנו לאדם זה כוחות מיוחדים להתגבר גם על הקושיים המיוחדים, ולמלא שליחותו בעולמנו זה להרבות אור בעולם, ודוקא מתוך שמחה וטוב לבב ומנוחת הנפש והגוף.

דרך אגב, ואולי אין זה דרך אגב, ברשימת המאסר של כ"ק מו"ח אדמו"ר כותב אשר רעיון האמור – השגחה פרטית של בורא עולם ומנהיגו – הוא שנתן לו הכח והעוז להינצל מנפילת רוח בהיותו במאסר הנורא ובמצב הכי איום, בפרט בימים הראשונים למאסרו (שאז נרצח ציר הסובייטים והיטב חרה להם התנקמו והתעללו וכו'), ובקומה זקופה ובגאון עבר כל החקירות ודרישות והיסורים וכו'. וכוונת כתבו זכרונות אלו, שביקש לפרסמם, היתה שממנו יראו

מהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק.

במדינה ההיא: ברוסיא.

מכ"ק מו"ח אדמו"ר . . שיהודי איננו בודד לעולם: ראה אג"ק שלו חי"ג אגרת ד'תשע (נעתק ב"היום יום" לכב אייר). וראה גם אג"ק חי"ד אגרת ד'תתקע, ובהנסמך בהערות שם. חי"ז אגרת וירלח. חל"א אגרת יא'תתר.

בהשגחה פרטית: ראה אג"ק ח"א אגרת צד, וש"נ.

טבע הטוב להיטיב: ע"ח שער א ענף ב. עמק המלך שער א (שער שעשועי המלך) רפ"א.

תניא שעהיה"א פ"ד.

נרצח ציר הסובייטים: ב"ב ביוני 1927 (ז' סיון תרפ"ז) נרצח פאבל וויקוב, נציג בריה"מ

בווארשא. וראה תו"מ התוועדות חמ"ד ע' 83.

וכן יעשו כל אחד ואחת שתגיענה אליהם רשימות אלו, כפי ששמענו מפיו כמה פעמים. ואוסיף, אשר אף על פי שמי ידמה לאישיותו הנעלה של כ"ק מו"ח אדמו"ר מנהיג ישראל, אבל לאחרי שהראה דוגמא חי' וסלל הדרך ואמר בפירוש שלא אותו "בלבד גאל הקב"ה אלא גם את כל אשר בשם ישראל יכונה", בודאי שקרוב הדבר לכל אחד ואחת במעמד ומצבם, ובפרט אשר הנסיונות והקושיים אינם בערך כלל לאלו שהתגבר עליהם בעל הגאולה, לא מהם ולא מקצתם. והאריכות בזה אך למותר.

והשי"ת ימלא משאלות לבבה לטובה ובכל העניינים שכותבת.
בברכה למנוחת הנפש ומנוחת הגוף ולבשורות טובות בכל האמור.

ב

ב"ה, י"ט תמוז תשל"ז
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

במענה על ההודעה מקביעות זמן חתונת בתו ...

הנני בזה להביע ברכתי מזל טוב מזל טוב ושתהי' בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית בישראל בנין עד עד על יסודי התורה והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות.
וירוו מהם רוב נחת יהודי אמיתי חסידותי.
בברכת מזל טוב מזל טוב.

נ.ב.

במענה להשאלה — בתו תי' תדליק גם לאחרי חתונתה בשטומו"צ שני נרות (כנגד זכור ושמור) — עד שתוליד זחוי"ק בשטומו"צ, שאז תוסיף, כנהוג בכ"מ. בא[ם] ירצו בדוקא להוסיף לרגלי החתונה, תוסיף על השנים שמדליקה עתה עוד שנים.

ובכל אופן — יאיר מזלה בכל — כשם שמזמן מדליקה נשי"ק ויו"ט.

שלא אותו.. ישראל יכונה: אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע ח"ב אגרת שפו.

ב

מהעתק המזכירות, מוגה בכתי"ק.
להשאלה: שהבת הדליקה לפני חתונתה ב' נרות (ראה אג"ק ח"ל אגרת יא'שלב, שעד הנשואין תדליק רק נר אחד, מכמה טעמים).

לעילוי נשמת

האברך גבור חיל בצבא כ"ק אדמו"ר זי"ע
עסק במרץ גדול וזיכה הרבה יהודים ב"מבצע תפילין"
עסק בשקידה בלימוד התורה בכל עת מצוא

התמים **מנחם מענדל** ז"ל

אבערלאנדער

נפטר י"ז שבט, ה'תשע"ב

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס על ידי ולזכות הוריו

הרה"ת ר' **ברוך** וזוגתו מרת **בת-שבע ראכיל**

ולזכות אחיותיו ואחיו

חי' מושקא, נחמן, לאה גיטל, אליעזר,

שניאור זלמן וצבי מאיר

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

אבערלאנדער

שלוחי כ"ק אדמו"ר זי"ע במדינת הונגריי